PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 265 - Cena 4.- lire | TRST, četrtek 11. aprila, 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1 - I. Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

FRANCOSKI LIST O DRUGI OSNI DRŽAVI

ITALIJA IN MIR

ITALIJANSKI FAŠIZEM SE OKORIŠČA S STALIŠČEM ZVU

Pariz, 10. AFP. — *List «Humanité» objavlja v današnji številki članek Marcela Magniena pod naslovom: «Velika četvorica v Parizu in mir z Italijo».*

Članek govori o konferenci štirih zunanjih ministrov, ki bo v Parizu 25. aprila in ki naj pripravi tla za bližnjo mirovno konferenco. Članek poudarja med drugim, da bo mirovna pogodba z Italijo prva točka dnevnega reda konference v Parizu in pravi o tem:

«Mir z Italijo se nam prikazuje z več tehničnih in političnih plati, ki izvirajo iz imperativnih načel, ki bi jih nekateri radi zavijali. Obstojajo tendence, tako v Rimu kot v Londonu, ki bi rade pozabile, če je Italija bila po zaslugi italijanskega notranjega odpora ob koncu vojne na strani zaveznikov, da je vendar napadla Abesinijo, Španijo, Albanijo, Grčijo, Francijo, Jugoslavijo in ZSSR skupaj s hitlerjevo armado. Radi bi, da bi svet pozabil stotisoče žrtev Italije po vseh teh deželah, povzročeno opustošenje, grozote italijanske okupacije. Nekatere italijanske skupine ne oklevajo niti pred prikazovanjem Italije kot zmagovalcem.

Sprememba vlade ne pomeni zavreči krivdo za zločine

In De Gasperi postavlja pogoje, kot da njegova dežela ne bi brezpogojno kapitulirala! Če bi upoštevali ta začudenje vzbujajoča stališča, bi to ne pomenilo nič več in nič manj, kot priznati, da lahko vsak napadalec uporabi to sijajno prakso: zadostuje spremeniti vlado, pa ni več treba polagati računov za zagrešene zločine. In prav to hoče Rim, ko odklanja plačilo reparacij ZSSR, Jugoslaviji, Grčiji, Albaniji in Franciji.

Bankirji v londonski City in drugod podpirajo to odklanjanje, kajti anglo-saksonski trusti polagajo prav v tem trenutku svojo roko na italijanska industrijska bogastva. To je ena izmed kočljivih točk, o kateri bodo morali razpravljati ministri na svojem sestanku v Parizu.»

Nato prikazuje članek vprašanje italijanskih kolonij v Afriki in italijanske mornarice ter nadaljuje:

«Vendar predstavlja problem italijanskih meja najbolj dramatično plat tega problema. Briga in Tenda morata brez oporekanja pripasti Franciji.»

Italijanski imperializem je l.1918. podjarmil Trst

Člankar govori nadalje o Trstu in JK in pravi„ da predstavlja to vprašanje osrednjo točko in nadaljuje: «Kar se tiče Trsta in JK, naši bralci že poznajo resnost problema. To ozemlje je bilo samovoljno prepuščeno Italiji, ki je leta 1915. barantala s centralnimi silami in z antanto ter se nato priključila strani, ki je ponudila več.

Italijanski imperializem je leta 1918. podjarmil Trst in JK ter napravil iz njiju oporišče za napad proti balkanskim deželam. Danes zahteva vsa italijanska reakcija spet Trst in JK, ki jo je osvobodilo izpod Mussolinijevih in nemških hord slovansko in italijansko prebivalstvo, ki se je složno borilo v Titovi armadi za ljudsko oblast.

Danes deluje okoli tržaškega vprašanja ponovno italijanski fašizem, ki se okorišča z neverjetnim stališčem ZVU na tem spornem ozemlju. Iz Trsta bi spet napravili orožarno, oporišče za politični in gospodarski pritisk na dežele srednje in vzhodne Evrope. To je mogoče storiti samo s podporo reakcionarnim silam stare oblasti proti ljudskim silam.

„Modus vivendi" - nadaljevanje kaosa

Po vsem tem torej ni težko razumeti tendenc, ki se že nekaj časa pojavljajo, da bi se odgodil mir z Italijo, da se ure de pravično nujni problemi, ki jih postavlja pred svet druga dežela osi. Zadovoljiti se hočejo z nekim «modus vivendi», ki bi dovoljeval nadaljevanje kaosa, ki predstavlja ugodna tla za spletke, nevarne svetovnemu miru.»

Članek zaključuje: «Velika četvorica bo postavljena pred težko nalogo, ko se bo 25. aprila sestala. Predstavnik Francije si bo moral postaviti nalogo, pripomoči pri pospeševanju del v duhu sloge, pravičnosti, resničnega miru, svobode in varnosti narodov. Francija si lahko vse pridobi z odločnim stališčem proti silam reakcije, Francija pa lahko mnogo izgubi s popustljivostjo in nedoslednostjo.»

Napad na Jugoslavijo je bil logični zaključek mnogoletnih imperialističnih priprav predfašistične in fašistične Italije

Italija - zločinski napadalec

mora kot pobudnik in izvrševalec vsega opustošenja, požiganja in plenjenja ter morilec naših najboljših sinov in mučilec naših narodov plačati reparacije v največji možni izmeri in vrniti vso odpeljano lastnino v najboljšem stanju

Beograd, 10. Tanjug. — Državna reparacijska komisija je objavila izjavo o škodi, ki so jo pretrpeli jugoslovanski narodi od italijanskih okupacijskih sil. Na temelju posameznih poročil podeželskega in mestnega prebivalstva, gospodarskih podjetij in ustanov je bilo ugotovljeno, da znaša vojna škoda, ki jo je prizadejala jugoslovanskim narodom s pustošenjem in plenjenjem italijanska fašistična armada od 6. aprila 1941. do 9. septembra 1943 skupno 9,849.897.288 ameriških dolarjev.

Od te vsote odpade na neposredno materialno škodo 1,449.363.681 dolarjev; na izgubo narodnega dohodka zaradi vojne in okupacije 1,374,911.231 dolarjev; na zmanjšanje narodnega dohodka zaradi izgube življenj, zdravja in svobode 6,776,340.648 dolarjev, izdatki jugoslovanske armade 309,272.728 dolarjev.

Izdajalski napad

Škoda je bila ocenjena na temelju cen iz leta 1938. in preračunana v dolarje po kurzu 44 dinarjev za dolar.

Poročilo poudarja, da italijanski zločinski napad na mirne jugoslovanske narode 6. aprila 1941. ni bil samo dejanje Mussolinijeve fašistične vlade, temveč logični zaključek mnogoletnih imperialističnih priprav predfašistične in fašistične Italije.

Dne 6. aprila 1941. je Italija neizzvano in brez formalne vojne objave napadla Jugoslavijo. Po mednarodnem zakonu predstavlja že sam ta napad vojni zločin. Od takrat pa skozi dve leti in pol je bila vsa Dalmacija, Črna gora, Hercegovina, Kosovo, Metohija, skoraj ves Sandžak, skoraj polovica Slovenije, vsa jugozapadna Hrvatska, Bosna in Makedonija, to je skoraj tretjina vsega jugoslovanskega ozemlja pod italijansko okupacijo.

Narodno premoženje v teh pokrajinah so razglasili za vojni plen in ga oplenili, pri čemer so civilni upravniki, fašistična milica, kraljevi karabinjerji in redne čete italijanske armade kar tekmovali. Opustošili so deželo tako temeljito, da je treba smatrati ozemlje, ki je bilo pod italijansko okupacijo, za najhuje opustošene predele Jugoslavije.

Pomorili so 437.956 oseb

Italijanski fašistični okupatorji so med svojim neizzvanim napadom na Jugoslavijo in med stalno borbo jugoslovanskih narodov za svojo svobodo pomorili 437.956 oseb, pohabili pa 131.250. Na prisilno delo so poslali 84.512, v koncentracijskih taboriščih pa internirali 109.437 oseb. V taborišča za vojne ujetnike so poslali 7450 vojnih ujetnikov, ki so bili po kapitulaciji Italije izročeni Nemcem. 122 tisoč 430 oseb pa so nasilno preselili, 87.215 pa nasilno mobilizirali.

Razdejano gospodarstvo

14.255 kmečkih domov so požgali ali razdejali. Z zgradbami je bila uničena vsa premična imovina in poljedelski inventar. Uničenih je bilo 4,750.000 sadnih dreves, 38.000 ha pa vinogradov. Zaplenjenih in uničenih je bilo 969.000 glav živine, 3 095.500 glav drobnice, 2,760.600 peruting in 120.000 prašičev. Uničena je bila vsa oprema in orodje poljedelskih šol in ustanov ter kontrolnih in poskusnih postaj.

Sovražnik je posekal ali uničil 21 milijonov m/3 gozda, 34.000 drevesnih mladik, zaplenil je 670.000 m/3 raznega lesa, 420.000 industrijskega lesa, 340.000 m/3 gradbenega lesa, 8700 ton kemičnih proizvodov iz lesa, ter uničil vse orodje in naprave gozdarskih ustanov. Sovražnik je nadalje uničil 414 poslopij gozdne uprave, 550 km gozdnih železnic, 23 žičnih železnic, 5.000 km gozdnih cest in kolovozov, 35 lokomotiv in 500 vagonov.

Popolnoma je bilo uničenih 424 žag, tovarna celuloze, dve tovarni kemičnih ekstraktov, tovarna vžigalic in dve tovarni za impregniranje lesa.

Veliko škodo je utrpelo rudarstvo. Popolnoma je sovražnik uničil 18 naprav v rovih, 28 celotnih delavnic, 5 žičnih železnic, 13 km dolgih, 82 kompresorjev, 150 rudniških poslopij. Oplenil je 98.000 ton rjavega premoga, 218.000 ton lignita, 120.000 ton kromove rude in 752 ton raznih drugih kovinskih rud, 42 rudniških črpalk je bilo uničenih.

Celotno škodo v industriji cenijo na 4,185.266 dolarjev.

Razrušen promet

Škoda, ki jo je sovražnik povzročil prometu, je sledeča: 2534 tovornih vagonov uničenih, 1737 hudo poškodovanih; 238 potniških vagonov uničenih in 154 hudo poškodovanih; 157 lokomotiv uničenih in 85 hudo poškodovanih. 36.000 ton tračnic in 14.975 ton železniškega materiala unicenega. Razen tega 870 kretnic, 1,257.500 pragov, 30.000 m/3 predorskih konstrukcij, 4275 m jeklenih mostov, termična in hidrocentrala državnih železnic.

Povrh tega je bilo potopljenih ali uničenih 19 tovornih ladij in 1777 ostalih ladij ter drugih vodnih vozil, 1561 motornih čolnov in jadrnic. Instalacije in oprema v 31 pristaniških so bile uničene ali poškodovane. 3 velike in 58 malih ladjedelnic so bile znatno poškodovane. Večina zaplenjenih ladij je še vedno v Italiji.

Sovražnik je poškodoval ali uničil 8810 avtomobilov, 1480 motociklov, 225 avtobusov, 56.250 koles, 4635 vozil in voz.

Prav tako je bilo uničenih 146.119 lesenih brzojavnih in telefonskih drogov in preko 60.000 km brzojavne in telefonske žice, 1.350 telefonskih central ter 4.000 telefonov, dve radiotelegrafski in ena radijska centrala.

Uničenih ali hudo poškodovanih je bilo 148 516 mestnih in podeželskih zgradb, 1548 km cest, 415 jeklenih, kamenitih in betonskih mostov v skupni dolžini 10.908 m ter 498 lesenih mostov.

Na podeželju so bile oropane vse trgovine ter oplenjena lastnina 16881 hotelov in gostinskih obratov.

Izropali so državni zaklad

Iz zalog narodne banke je bilo odpeljanih 429.951 kg srebra. Prav tako je bilo zaseženih in naropanih preko 22 milijonov kg raznih tobačnih izdelkov, 16 milijonov kg soli in velike množine ostalega monopolskega blaga.

Kršeč najosnovnejša načela mednarodnega prava je sovražnik uničil 23 bolnic, 20 pa hudo poškodoval. Nadalje je uničil 13 narodnih zdravstvenih domov, uničil ali poškodoval 175 javnih klinik, 32 zdravstvenih središnic, veliko škodo pa je povzročil zdraviliščem in 35 drugim zdravstvenim ustanovam.

Škoda, ki jo je povzročil vzgojnim ustanovam, znaša: inventar 1907 šolskih knjižnic uničen, laboratoriji in zbirke v 114 šolah uničene. Odpeljali so knjige iz knjižnice ljubljanske medicinske knjižnice v Ljubljani in vse instrumente. Del korčulanskih arhivov iz leta 1361 je bil ukraden, prav tako del notarskih arhivov iz leta 1389 v župnem arhivu v Sibeniku. Trogirski arhivi iz 14. do 19. stoletja so bili delno uničeni, delno pa okradeni.

Uničene so bile umetnostne in narodopisne zbirke muzejev v Cetinju, v Sibeniku, Splitu, Kninu, Ljubljani in drugih mestih. Iz cerkva in samostanov so odstranili vse dragocenosti, 217 verskih ustanov raznih veroizpovedi pa so popolnoma uničili.

Poročilo zaključuje: «Italija mora torej kot izdajalski napadalec, kot pobudnik in izvrševalec vsega tega opustošenja, poškodovanja, požiganja in plenjenja ter kot morilec naših najboljših sinov in mučilec naših narodov, plačati reparacije v najvišjem znesku in vrniti vso odpeljano lastnino v najboljšem stanju.

S svojo brezpogojno predajo po zmagah zavezniških armad na vseh frontah in na italijanskih tleh samih, pri katerih je važno vlogo igrala tudi naša narodno-osvobodilna vojska, Italija še ni poravnala vseh zločinov proti miroljubnim narodom sveta zlasti pa ne proti jugoslovanskim narodom in prebivalstvu JK.

Ogorčenje albanskega ljudstva nad italijanskim fašizmom

Tirana, 10. - Tanjug — «ATA» poroča, da je na obletnico italijanskega fašističnega napada na Albanijo prebivalstvo po vsej Albaniji prirejalo spontane manifestacije na katerih je izražalo svoje ogorčenje nad fašizmom.

V Tirani je velika množica s številnimi transparenti manifestirala po ulicah in izražala svoje sovraštvo do italijanskih fašistov, ki so storili toliko škode in gorja albanskemi narodu.

Manifestacije v Valoni se je udeležilo 15.000 oseb. Tajnik mestnega odbora je imel ob tej priliki govor, v katerem je opozoril na ogromne žrtve in na grozotne zločine, ki so jih vršili v Valoni italijanski fašisti. Njegov govor je množica večkrat prekinila z burnim odbravanjem. Manifestanti so nosili velike transparente z napisi: Zahtevamo reparacije od Italije!

Velikega sestanka v Girokastru se je udeležilo nad 9.000 oseb, med njimi tamkajšnja grška manjšina.

Albanija bo sodelovala z vsemi protifašističnimi državami

Tirana, 9. - Tanjug — Po poročilu agencije «ATA» se je osrednji odbor Ljudske fronte Albanje zbral pod predsedstvom Enverja Hodže na zasedanje ob 7. obletnici italijanskega napada na Albanijo. General Xoxe je v svojem govoru poudaril, da ne goji albansko ljudstvo nikakega sovraštva napram Italiji, da pa še danes obstaja fašizem, ki se na vse kriplje trudi, da bi oživil staro politiko proti albanskemu ljudstvu. Govoreč o zunanji politiki Albanije je Xoxe izjavil, da si demokratična fronta Albanije želi sodelovanja z vsemi protifašističnimi državami.

Slovaški borci maršalu Titu

Beograd, 10. Tanjug. — Maršal Tito je prejel brzojavko, ki mu jo je poslala glavna zveza borcev slovaške narodne vstaje v Bratislavi s svojega sestanka.

Brzojavka pravi med drugim: «Pošiljamo Vam tople pozdrave kot izraz hvaležnosti za vse, kar so Vaši narodi, zlasti pa partizani, storili v prid naši vstaji.»

Brzojavka pravi na koncu, da je delež jugoslovanskih narodov za osvoboditev Slovaške dokaz, kako globoko je vkoreninjena slovanska misel med Jugoslovani.

Partizani - najboljši sinovi češkoslovaškega naroda

Praga, 10. - Tanjug — ČTK poroča, da je imel predstavnik Združenja češkoslovaških partizanov včeraj sestanek s češkoslovaškimi novinarji, ki jih je obvestil, da bo od 20. do 22. aprila v Pragi kongres češkoslovaških partizanov.

Predstavnik partizanskega združenja dr. Slansky je v svojem govoru opozoril na delovanje češkoslovaških partizanov, ki so v zaključnem razdobju vojne nudili znatno pomoč Rdeči armadi.

Nato je govoril docent dr. Bauer, ki je izjavil, da je češkoslovaške partizane s pravico mogoče smatrati za najboljše sinove češkoslovaškega naroda. Sporočil je, da bo na bližnjem kongresu sodelovalo najmanj 12.000 partizanov. Kongres bo otvoril minister za narodno obrambo general Ludvik Svoboda.

O poko ju Mihajlovičevih tolp

ter o sodelovanju z Nemci dokazujejo številne brzojavke

Beograd, 10. - Tanjug — Ljudje, ki so toliko pretrpeli od brezobzirnih najemnikov sovražnika, od četnikov Draže Mihajlovića, pošiljajo dan za dnem notranjemu ministru Jugoslavije generalu Rankoviću nečtete brzojavke, v katerih izražajo svoje zadoščenje zaradi zajetja Mihajlovića ter mu poročajo o zločinih, ki jih je zagrešil on in njegovi sodelavci. Prebivalstvo lebanskega okrožja je poslalo brzojavko, ki pravi med drugim:

«Ta zločinec je izvršil s svojimi kolovodji v našem okrožju mnogo zločinov: 81 oseb je barbarsko umoril, 97 hiš požgal, na tisoče krivic in zločinov pa je zagrešil. Prepričani smo, da bo ljudsko sodišče izreklo pravično kazen.

V brzojavki sindikatov iz Vojvodine se pravi:

«Zvesti načelu, da se kaznujejo vojni zločinci, se pridružujemo vladi ter protestiramo proti vsakemu vmešavanju v naše notranje zadeve in proti poskusu, da bi tega velikega zločinca upodobili kot nedolžnega».

Okrožni odbor Ljudske fronte v Vranju pravi v svoji enoglasno sprejeti brzojavki tole: «Poročilo o zajetju zločinca Mihajlovića je vbudilo v našem okrožju splošno zadoščenje, posebno ker je naše prebivalstvo med narodno-osvobodilno vojno pretrpelo neznanske zločine, ki jih je izvršila njegova tolpa. V Vrtogošu je Dražina tolpa zaklala ženo z otrokom. Mnogo podobneh zločinov so izvršili po drugih vaseh, medtem ko je primerov plenjenja ogromno. Prepričani smo, da bo ljudsko sodišče izreklo pravično sodbo.»

Brzojavka s konference mešcanov Valjeva pravi: «Mi, Valjevčani, imamo poseben razlog, veseliti se zaradi zajetja Mihajlovića in njegove tolpe. Njegovi zločini so e pričeli v našem srezu ter so nam ugonobili naše najboljše tovariše. Mi smo priče, da je njegov komandant v Ljigu leta 1941. izročil Nemcem 360 partizanskih borcev, od katerih je bilo ustreljenih 269. Neštetokrat so krvavi zločini Mihajlovića in njegove tolpe.»

Prebivalstvo okrožja Bileče pravi v svoji brzojavki: «Na stotine mater in sestra, ki žalujejo za svojimi najdragimi, kateri so padli zaradi delovanja Mihajlovića, so Vam hvaležni, da ste izročili tega krvoločnega zločinca v roke ljudske pravice, zločinca, ki je mučil ljudi v dobi, ko so živeli v najhujših prilikah. Na stotine in stotine poklanih, izbičanih in vrženih v jame, prosi za pravično kaznovanje tega brezsrčnega fašističnega hlapca».

Podobne brzojavke prihajajo ministru Rankoviću iz vseh delov Jugoslavije, posebno iz onih vasi in mest, v katerih so Mihajlovičeve tolpe klale ljudi in je ljudstvo videlo na lastne oči, kako četniki sodelujejo z Nemci in drugimi fašističnimi formacijami, kakor tudi velike pokolje, ki so jih uprizorili četniki pod njegovim poveljstvom.

Dokazi Mihajlovičevega kolaboracionizma

Beograd, 10. AFP. — Britanska vlada je protestirala pri kralju Petru II. v pomladi leta 1943. proti javni izjavi Mihajlovića, da prejema njegovo gibanje pomoč in podporo Italije.

To je razvidno iz šifrirane brzojavke jugoslovanske kraljevske vlade v Londonu Mihajloviću, ki bo eden izmed glavnih dokazov na njegovem procesu.

Moša Pijade, podpredsednik predsedstva narodne skupščine, ki je sporočil to vest dopisniku AFP je dodal, da je neverjetno, da bi London še vedno rad vedel, ali je Mihajlović res sodeloval s sovražnikom.

Poljski vojaki v Italiji se vračajo v domovino

London, 10. - VZN — Tisoč poljskih vojakov generala Andersa v Italiji bo danes odpotovalo iz Neapolija preko Velike Britanije proti Gdansku.

25. obletnica ljudske vstaje v Istri

Reka, 10. Tanjug. — *Na ozemlju, ki obsega deset vasi v okraju Vodnjan, je bila slovesna proslava 25. obletnice ljudske vstaje.*

Teh deset vasi, ki štejejo 1707 prebivalcev, je od pričetka italijanske okupacije leta 1918. imelo 35 žrtev.

Proslava se je vršila na kraju, kjer se je vršila prva oborožena borba med kmeti in italijanskimi odredi že leta 1921.

Josip Čilida, eden izmed udeležencev vstaje iz leta 1921., je v svojem govoru podal pregled zgodovine neprestane borbe te pokrajine za svojo osvoboditev, ki jo je končno dosegla med narodno-osvobodilno borbo pod vodstvom maršala Tita.

Tajnik okrajnega odbora SIAU-ja je govoril o trpljenju, ki ga je moralo prebivalstvo prenašati za časa krvave fašistične okupacije.

Ob koncu so udeleženci razpravljali o doslej izvršenem delu za obnovo te pokrajine in o načrtih za prihodnje delo.

Meseca februarja so jugoslovanske železnice prepeljale skupno 123 tisoč 840 vagonov raznega blaga. Od tega skupnega števila je bilo prepeljanih 25.000 vagonov premoga, to je 20% vsega prevoza. Dobave UNRRA-e za Jugoslavijo so znašale 8.500 vagonov žita, 4.500 vagonov drugih živil in 4.000 vagonov lesa.

Srednje število vagonov v službi je znašalo februarja 3.769, januarja pa 3.421 vagonov.

Marca je promet stalno naraščal.

PARIZ. — Včeraj popoldne je prispel iz Marseilla v Pariz sovjetski veleposlanik v Franciji Bogomolov. V Marseilleu je bil Bogomolov navzoč ob prihodu sovjetske tovorne ladje «Klim Vorošilov», ki je pripeljala v Francijo prvi tovor žita, ki ga je poslala Sovjetska zveza.

Zaprti antifašisti v Tržiču nadaljujejo z gladovno stavko

V ponedeljek ob štirih popoldne se je pričela gladovna stavka političnih pripornikov, ki so poslali ZVU protestno resolucijo. Ker oblast resolucije ni upoštevala in ni ničesar ukrenila, se je včeraj stavka nadaljevala.

Tovariši antifašisti, pripti v tržiških okrajnih zaporih, so pokazali v svoji pravični borbi občudovanja vredno strnjenost in požrtvovalnost.

Jugoslovanski promet stalno narašča

Beograd, 10. Tanjug. — Jugoslovanski železniški promet stalno narašča. Čeprav so bile med vojno železnice v veliki meri razdejane, se je vendar z vztrajnim delom železničarjev in s pomočjo širokih ljudskih množic posrečilo v kratkem času obnoviti skoraj vso železniško mrežo.

Prečitajte, presodite

to novo uredbo ZVU, izdano 20. marca t. l., ki je zadela slovenske šole v coni A

Glavni Stan Zavezniške vojaške uprave - 13 Korpus

Odredba št. 89

Odobritev učbenikov v javnih šolah.

S sledečo odredbo

ukazujem

1) V javnih šolah na področju Julijske Benečije, pod upravo zavezniških sil, je prepovedano imeti ali uporabljati kakršne koli knjige, brošure ali drugo tiskano, dalktilografirano, na ciklostil razmnoženo ali na kakršen koli drugi način ponatisnjeno čtivo, ki ga ne bi bila posebej odobrila Zavezniška vojaška uprava.

2) Zaplenjen bo ves zgoraj navedeni material, ki bi se našel v učilnicah teh šol ali pa sicer pri učnem osebju ali učencih.

3) Proti učnemu osebju omenjenih šol, ki bi uporabljalo take knjige, bo uveden disciplinski postopek. kateremu lahko sledi tudi odpust.

Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave.

Izdano v Trstu, 20. marca 1946.

H. P. P. Robertson
polkovnik O. B. E.
v. d. višjega častnika za civilne zadeve.

Neodobreni učbeniki, nahajajoči se v kateri koli priznani šoli, ali pri katerem koli učencu takih šol, bodo zaplenjeni.

Ko bo novi slovenski odobreni abecednik «ABC» razdeljen, bo ta odredba takoj izvršna. Zlasti knjigi «Naša beseda» in «Svobodna pota», ki se sedaj uporabljajo v nekaterih šolah, bodo krajevne šolske oblasti odvzele na prijavo in zahtevo častnika za civilne zadeve; nadzornik slovenskih šol bo častniku za civilne zadeve javil šole, v katerih bo dognal, da se uporabljajo prepovedane knjige in bo poročal o dejanskem stanju; častniki za civilne zadeve bodo poskrbeli za zasego knjig.

So besede o demokraciji in svobodi samo beseda?

Iz memoranduma PNOO razmejitveni komisiji

Obe Italiji

ena sama mučilnica slovanskega življa

2) Tudi predfašistična Italija je nečloveško zatirala Slovence in Hrvate Julijske krajine.

Navadno se misli, da je komaj fašistična Italija začela s politiko narodnostnega zatiranja v Julijski krajini. Toda temu ni tako? Čeprav so Viktor Emanuel III., ministrski predsednik Giolitti, zunanji minister conte Sforza in drugi predstavniki italijanske vlade javno, pred vsem svetom svečano izjavljali Slovencem in Hrvatom Julijske krajine o najsvobodnejši uporabi jezika, kulture, vere in posebnih običajev, se je vendar takoj po okupaciji Julijske krajine pričel teror nad Slovenci in Hrvati.

Že prve dni okupacije leta 1918. je Italija deportirala okrog 1000 slovenskih inteligentov v južno Italijo, zlasti na Sardinijo. Vrnili so se šele leta 1919., potem ko so jih nadaljnje štiri mesece zadržali v Trstu. Takoj po končani vojni je Italija zaprla slovensko gimnazijo v Gorici, hrvatsko gimnazijo v Pazinu, nižjo gimnazijo v Opatiji, slovensko učiteljišče v Gorici, hrvatsko učiteljišče v Kastvu, hrvatsko žensko učiteljišče v Pazinu, privatno trgovsko šolo v Trstu. Zaprla je takoj po okupaciji, še *pred anekslijo*, vse privatne šole in še celo vrsto deželnih šol, tako da je bilo v sami Istri ukinjenih 149 razredov osnovnih šol, ki so jih zamenjali z italijanskimi.

V novembru 1918. je bilo v Julijski krajini (brez Reke) še 541 slovenskih in hrvatskih šol s približno 80.000 učenci. V šolskem letu 1918-1919 je Italija še zmanjšala to število na 392 s 65.000 učenci.

Hkrati so pričeli s teroriziranjem slovenskih kulturnih društev, z razpuščanjem in z ropanjem njihove imovine. To teroriziranje so vršile italijanske šovinistične skupine s tihim odobravanjem vlade. Policija ni nikdar posredovala o pravem času in je pogosto celo prisostvovala strašnim scenam. Teror se je izvajal po vsej deželi in ni bilo kraja, ki ne bi bil prizadet, kar velja še prav posebno za mesta. Samo nekaj primerov zločinstev pod italijansko demokratično vlado: požig Narodnega doma v Trstu (13. 7. 1920), krasne palače, ki je bila žarišče vsega slovenskega kulturnega in gospodarskega življenja; požig hiše Josipa Krmpotića v Pulju (9. 9. 1920); požig Narodnega doma v Pulju (17. 7. 1920); razdejanje tiskarne «Edinost» v Trstu (20. 12. 1920); požig jugoslovanske knjižnice v Voloskem (12. 2. 1921); požig 26 kmečkih hiš na Krnici, pri čemer so bili 3 mrtvi, mnogo ranjenih in 89 aretiranih (8. 4. 1921); uničenje vasi Mačkovlje (17. 4. 1921); požig Narodnega doma pri Sv. Ivanu v Trstu (2. 9. 1921); požig Narodnega doma v Rojanu v Trstu (8. 9. 1921); uničenje spomenika skladatelja Volariča v Kobaridu (22. 6. 1922); «Srbska čitalnica» v Trstu, narodni domovi v Barkovljah, Škednju, Sv. Jakobu v Trstu, v Pazinu, posojilnica v Pulju so bili prav tako uničeni in požgani.

V maju 1921. so se vršile prve pokrajinske volitve. Teror v tržaškem okraju in Istri je zavzel grozeče oblike: fašistični elementi, ki so jih podpirale oblasti, so namreč s požigi, umori in aretacijami hoteli ustrahovati volivce. To je zavzelo tako širok obseg, da je papež Benedikt XV. proti temu javno nastopil.

Že tedaj so pričeli preganjati tudi slovensko duhovščino. Aprila 1919. je bil interniran krški škof Mahnič. Ko se je vrnil 11.2.1920. iz internacije, je umrl zaradi napornov, ki jih je tam pretrpel. Tržaški škof dr. Karlin je moral podati ostavko. Mnogi nižji duhovniki so se izselili, ker niso mogli več prenašati nasilja.

Že marca 1922. je zbor sodnikov sodišča tržaške pokrajine sklenil, da ne bo več sprejemal pismenih slovenskih vlog. Hkrati je prepovedal uporabo slovenščine pred sodišči.

Pretepanje, prisilno vlivanje ricinovega olja, uničevanje imovine, internacije in zapori so prisilili tisoče Slovencev in Hrvatov, da so emigrirali iz Julijske krajine. V teh in kasnejših letih se je nad 70.000 Slovencev in Hrvatov izselilo v Jugoslavijo, nad 30.000 v Južno Ameriko, okrog 5000 v Francijo in Belgijo in manjše število v druge države. Istočasno pa je italijanska vlada z vsemi sredstvi podpirala preseljevanje Italijanov iz starega kraljestva (imenovanih «regnicoli») v Julijsko krajino. Po podatkih ljudskega štetja iz leta 1931. je bilo v Julijski krajini 128.897 oseb, ki si bile rojene v Italiji, izven Julijske krajine. K temu je prišteti otroke teh oseb, rojenih v Julijski krajini, kar znaša približno tretjino, torej okrog 170.000. Kasneje pa je to število močno narastlo.

To bi bila le površna bilanca italijanskega ravnanja s Slovenci in Hrvati v času, še preden je prišel fašizem na oblast. Z nastopom fašizma se je spremenilo le to, da so nezakonitost «pozakonili».

3. Fašistična Italija je dokončno uničila vse slovenske in hrvatske kulturne, gospodarske in socialne ustanove. Slovencem in Hrvatom je odvzela vse narodne pravice in je celo zanikala njihov obstoj.

Fašistična Italija je le nadaljevala delo, ki ga je začela «demokratična» Italija. Pri tem je neposredno pomagala vsa oblast. Slovenci in Hrvati so postali brezpravni državljani, ki so jih brez strahu za odgovornost mučili in pobijali. Bande na kamionih so vdirale v vasi, ropale in požigale, napadale ljudstvo z bombami in revolverji, mučile in ubijale. Posebno strašen je bil teror v Istri. Ljudstvo je živelo v neprestanem strahu za življenje in imovino, nikoli ni vedelo, kje ga utegne doleteti nesreča.

Že leta 1925. je bil uradno odpravljen slovenski in hrvatski jezik na sodiščih in takoj nato po vseh uradih. V šolah in cerkvah sta bili slovenščina in hrvaščina prepovedani, prav tako petje v materinskem jeziku. Javna slovenska govorica na ulici ali v tramvaju je bila zvezana z veliko nevarnostjo.

Od 1923. do 1928. leta so s pomočjo Gentilijeve šolske reforme v Julijski krajini zatrli vse slovenske in hrvatske šole. 52.000 slovenskih in hrvatskih učencev je ostalo brez šole in je moralo preiti v popolnoma italijansko šolo. Od skoraj 1.300 slovenskih in hrvatskih učiteljev in profesorjev Julijske krajine jih je ostalo nameščenih v pokrajini le 5, a nekaj nad 50 jih je bilo premeščenih v Italijo. Ostali so bili odpuščeni in le malokateri upokojeni.

Po letu 1924. je še vedno životarilo okrog 400 prosvetnih in telovadnih društev. Po preganjanju je fašistična Italija leta 1927. razpustila vsa društva in zaplenila njihovo imovino. Fašisti so zasedli njihove zgradbe. Razpuščena so bila tudi vsa društva humanitarnega in socialnega značaja.

V letu 1918. so imeli Slovenci in Hrvati Julijske krajine nad 600 kreditnih in gospodarskih zadrug. Njihovo premoženje je znašalo nad 300 milijonov avstrijskih zlatih kron (okrog 60 milijonov funtov šterlingov). V samem središču Trsta so imeli Slovenci in Hrvati 7 bančnih ustanov, medtem ko so imeli Italijani le 3. Te odlične gospodarske ustanove so postale predmet požigov in uničevanja takoj po letu 1918. Od 1925. do 1940. leta so bili uničeni z najrazličnejšimi šikanami in ukrepi vsi domači denarni zavodi. V Trstu ni danes niti ene bančne ali zadružne ustanove, ki bi bila last Slovencev ali Hrvatov.

Za načrtni odkup slovenske in hrvatske zemlje, ter za naseljevanje italijanskih kmetov v Julijsko krajino je bil leta 1931. ustanoveljen «Ente per la rinascita agraria delle Tre Venezie». Ta urad je načrtno poganjal slovenske kmetije na dražbo in jih odkupoval, navadno po smešnih cenah. Italijanskim kolonistom jih je odstopal ali zastonj ali na zelo zmerna, dolgoročna odplačila.

Končno so v letih 1928. in 1929. zatrli vse slovensko časopisje. Zadušena je bila slovenska knjiga. Roman pisatelja Franceta Bevka, današnjega predsednika Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora za Slovensko Primorje in Trst, je moral iziti z naslovno stranjo v italijanščini («I morti ritornano»).

V svoji težnji, da bi Julijski krajini odvzela slovanski značaj, je italijanska vlada aprila 1923. objavila dekret o preimenovanju krajev, mest, rek, gor, skratka vseh geografskih označb Julijske krajine. Nasilje nad slovenskimi napisi, priimki in imeni je bilo uzakonjeno leta 1927., ko je bil objavljen dekret, ki je določal nasilno spremembo slovanskih nazivov. Do sedaj je bilo ugotovljenih v Julijski krajini nad 115.000 primerov sprememb rodbinskih imen. Načrtno uničevanje vsega, kar je bilo slovenskega, je šlo tako daleč, da so morali zamenjati celo slovenske in hrvatske nagrobne napise z italijanskimi.

Od leta 1930. uradno ni obstajala več niti slovenska niti hrvatska manjšina. Vse volitve in ljudska štetja v Julijski krajini poznajo odslej le še Italijane.

Ljudstvo Julijske krajine ni nikdar izgubilo vere, da bo napočil čas, ko bo krivica, storjena z nasilno priključitvijo Italiji, popravljena, in ko se bo lahko združilo s svojimi brati v Jugoslaviji. Ta vera mu je dajala moč, da se je ves čas upiralo silnemu terorju in da je takoj začelo z odločno borbo proti fašizmu. V tej nadčloveški borbi Slovencev in Hrvatov Julijske krajine z imperialistično fašistično Italijo so padle mnoge dragocene žrtve. Leta 1926. je Italija ustanovila Posebno sodišče. V Julijski krajini naj bi bilo to sodišče sredstvo za dokončno ustrahovanje Slovencev in Hrvatov. Leta 1929. je to sodišče izvedlo prvi veliki proces, ki se je končal z ustrelitvijo istrskega junaka Vladimirja Gortana. Leta 1930. so izvedli proces proti 87 Slovencem in Hrvatom, ki se je končal z ustrelitvijo bazoviških junakov Ferda Bidovca, Frana Marušiča, Zvonimira Miloša in Lojzeta Valenčiča (6. 9. 1930). Po celi vrsti procesov se je začel v letu 1941. veliki proces proti Slovencem v Trstu. Toda ta proces spada že v dobo nove svetovne vojne.

(Se nadaljvje)

KRATKE VESTI

LONDON. — Bivšega generala SS-oddelkov Kurta Daluega, ki je bil nacistični protektor za Češko in Moravsko, so danes pripeljali iz zaporov v Nürnbergu v Prago, kjer mu bodo sodili kot vojnemu zločinci. Spremljali so ga ameriški in češki vojaki.

TORINO. — Delegacija britanske laburistične stranke, ki jo vodi Laski, je prispela včeraj v Turin.

PARIZ. — Da ne bi bil izgubljen delovni dan, se bo vršila proslava obletnice nemške kapitulacije v nedeljo 12. 5. namesto 8. 5., kot je bilo najavljeno. 12. maja praznujejo Francozi svoj narodni praznik Jeanne D'Arc.

Za Jugoslavijo so prelili kri - Jugoslavija je njih pravica

Skrb za invalide v coni B

Prizadevanja Združenja Zveze primorskih partizanov, da bi invalidi iz cone A dobili primerno podporo in možnost za obstoj, so imela doslej kaj pičel uspeh. Tudi enkratno invalidnino 10.000 lir so dobili le redki, podpora pa skloh v nobenem primeru ne prekaša 400 lir mesečno. Jasno je, da tudi PNOO oz. njegovi odseki, s svojimi skromnimi sredstvi ne more rešiti tega perečega socialnega vprašanja.

Vse drugače je z invalidskim vprašanjem v coni B. Tu je oblast v rokah ljudstva, ki primerno skrbi za tiste, ki so žrtvovali svoje zdravje v borbi za skupne pravice. Oblast je tam zbrala podatke o vseh invalidih, jih dala pregledati po zdravniški komisiji, določila podpore in poskrbela, da najdejo zopet pot v življenje, da lahko s svojim delom kot enakovredni vzdržujejo sami sabe in pomagajo pri splošni obnovi. Invalide so v skladu s sposobnostmi pričeli pošiljati v tečaje, kjer jih usposabljajo za primerno delo. Šele nedavno so poslali 20 invalidov v upravno zadružni tečaj. Dobavljajo jim tudi proteze iz Ljubljane, ker so cene ortopedskih predmetov v Trstu previsoke. Invalidi, ki po borbi za narodno osvoboditev in lepše življenje gotovo nočejo več živeti od tujih miloščin, delajo s posebno vnemo za priključitev k Jugoslaviji, od katere upravičeno pričakujejo, da jim bo omogočila dostojno človeško življenje.

Novi problemi, na katere so naleteli pri reševanju svojega težkega vprašanja, so privedli invalide do tega, da so 7. t. m. sklicali v Postojni prvi kongres invalidov Julijske krajine. Tehnične ovire so onemogočile udeležbo invalidov iz cone A. Kljub temu je bila dvorana v hotelu Jama v Postojni polna invalidov, ki so navzlic svoji pohabljenosti prikorakali z zastavami in prepevanjem partizanskih pesmi na kongres. Ti sprevodi so nudili čudovito sliko o borbenosti primorskega ljudstva, o njegovi silni volji po priključitvi k Jugoslaviji. Saj navaja celo invalide do tega, da hitijo na kongres s trobojnicami in z bojno pesmijo na ustih, ki dokazuje, kaj hočejo, zakaj so se bojevali in žrtvovali.

Uvodne besede je spregovoril na kongresu major Pavel Jež, predsednik iniciativnega odbora Združenja invalidov Julijske krajine. Omenil je boje in žrtve primorskega ljudstva za svobodo v okviru matere Jugoslavije ter pozdravil v imenu iniciativnega odbora vse delegate iz Jugoslavije in cone A, ki so iz vseh predelov domovine prišli pozdraviti invalide cone B. Med drugimi so prišli kot delegati tudi predstavnik Črne gore general Sava Čelebić, delegat Makedonije Aleksander Atanasovski, delegat Združenja invalidov Jugoslavije podpolkovnik Janko Rudolf, predstavniki ministrstva za socialno politiko Narodne vlade Slovenije, PNOO, vojske in invalidskega Združenja Slovenije.

Viharno navdušenje in odobravanje je žel s svojimi izvajanji znani in priljubljeni bivši politkomisar Briško beneškega odreda, major Franc Črnugelj - Zorko, ki je pozdravil kongres v imenu Vojne uprave cone B in Vipavskega vojnega področja. Izrazil je invalidom priznanje za požrtvovalnost v štiriletni borbi in jih pozval, naj še danes pokažejo svojo neomajno voljo pri delu za obnovo razdejane domovine in v končni borbi za svobodo Julijske krajine, katere usoda se bo resevala na konferenci v Londonu. Dvorana je ves čas odmevala od vzklikov Jugoslaviji in Trstu. Posebno ganljiv pa je bil val navdušenja, vzklikanja in ploskanje, ki je spremljal njegov zaključni pozdrav maršalu Titu.

Pozdravi kongresu invalidov

Nato je pozdravil kongres v imenu PNOO tov. Dušan Bufon in obenem sporočil pozdrave invalidov cone A.

Pozdrave vzhodno primorskega okrožja je v imenu SIAU v italijanščini sporočila tov. Marina. Svoj govor je končala z besedami: «Mi Slovenci in Italijani smo pripravljeni še več žrtvovati, samo da bo Trst priključen Jugoslaviji.»

Pozdrav Združenja invalidov Jugoslavije

Prestavnik Združenja invalidov Jugoslavije, podpolkovnik Janko Rudolf je v svojem pozdravnem govoru dejal, da vsak invalid Jugoslavije gleda lahko z zaupanjem v prihodnost in da je ljudstvo Julijske krajine, ki je toliko žrtvovalo v četrtstoletni borbi, danes postavljeno pred zadnjo prezkušnjo.

Zastopnik 9000 črnogorskih invalidov pozdravlja

V imenu 9.000 črnogorskih invalidov je spregovoril general Sava Čelebić. Poudaril je: «Pozna se vam, da veste, zakaj ste se borili. Črnogorski narod čuti z vami in prav tako ostali narodi Jugoslavije».

V imenu Makedonije je tov. Aleksander Atanasovski izrekel primorskemu ljudstvu za njegovo odločno borbo priznanje makedonskega naroda.

Po pozdravnih govorih predstavnikov slovenskega ministrstva za socialno skrbstvo, KNOJ-a, mladine ter predsednika Invalidskega združenja iz Ljubljane je major Ante Novak prebral eno izmed ganljivih pisem prebivalcev cone B svojim invalidom.

Po himni in krajšem odmoru je kongres pričel z delom ter izvolil svoj delovni odbor. Član okrožnega odbora SIAU za vzhodno Primorje tov. Roman Albert je podal politični referat.

Invalidi so izvolili svoj odbor

Sledilo je poročilo po nalogah in dolžnostih Združenja vojnih invalidov Julijske krajine. Dotaknil se je najprej položaja invalidov v Jugoslaviji, kjer ne živijo več od miloščine, ampak lahko dostojno živijo. Nato je orisal naloge združenja vojnih invalidov Julijske krajine, ki je zgrajeno po zgledu jugoslovanskih invalidskih organizacij. Tu so prvič združeni poleg invalidov iz prejšnih vojn (izvzemši kolaboracioniste) vsi invalidi NOV in JA iz cone B ter najbližji sorodniki borcev, ki so padli ali jih pogrešajo iz časa narodno osvobodilne borbe in so potrebni vzdrževanja. Združenje bo edini zakonski predstavnik invalidskih koristi, sestavljal bo predloge za zboljšanje položaja, skrbelo za dohodke, organiziralo sklad za vzdrževanje organizacije, usposabljanje članov za delo. Članarina znaša 2% zaslužka ali pa 6 lir mesečno za tiste, ki uživajo podporo. Organizacija bo imela povsem demokratičen ustroj, imela bo okrajne in pokrajinski odbor, upravne in nadzorne odbore ter skupščine. Pokrajinski odbor bodo izbrali skupščina s po enim zastopnikom vsakega okraja, upravni in nadzorni odbor. Združenje bo skrbelo tudi za zdravniško pomoč invalidov. V pokrajinski upravni odbor so bili izvoljeni: za predsednika major Jež Pavel, za podpredsednika upravnega odbora tov. Hacin, invalid iz prve svetovne vojne, za tajnika in blagajnika poročnik Kosovel Anton. Izvoljeni so bili še namestniki in delegati za skupščino.

Ravnateljstvo CRDA zakriva svojo odgovornost

Sedanje ravnateljstvo CRDA je isto, ki je vodilo proizvodnjo skozi vsa leta fašizma in nacistične okupacije. To isto ravnateljstvo je skozi vso dobo fašizma in nacizma tolikokrat kazalo svoje zasužnjevalne in skrajno sovražne težnje proti delavstvu, ki s svojimi žulji daje in je dajalo osnovo za vse milijonske dobičke.

Ne le da izkoriščajo industrijci vsako okolnost za poostrenje reakcionarnih ukrepov, bojijo se tudi odkrito nastopati in prevzeti odgovornost za svoje krivične ukrepe. Odgovornost hinavsko odvračajo od sebe in jo pripisujejo oblastem.

Tako so tudi tokrat odpustili 5 delavcev, ki so manifestirali z delavskim praporom po tržaških ulicah kot vsi ostali, ki pa so zaradi svoje zavednosti bili reakcionarjem iz ravnateljstva trn v očeh. Seveda je ravnateljstvo izjavilo, češ da je pri vsem tem nedolžno kot jagnje. Da izvršuje le «višje ukaze» in da je to najmanj, kar bi se tem delavcem lahko pripetilo. Hoteli so preprečiti odpor delavcev proti taki krivici s tem, da so se skrili za višjo avtoriteto. Kovinarski Enotni sindikat pa je takoj razumel to spletko in ni tratil časa v razgovorih z industrijci. Javil je rajši stvar nemudoma delovnemu uradu pri ZVU. Očitno je, da podobnih krivic ne bo mogoče preprečiti ne odpraviti, dokler bodo delodajalci dobivali potuho za tako ravnanje.

Le skrbna zakonska socialna zaščita s strani ZVU bi mogla preprečiti razmah te socialne oblike fašističnega nasilja.

Za svojce škedenjskih žrtev

Na odseku za socialno skrbstvo v Trstu so darovali sledeče vsote za družine škedenjskih žrtev: Antifašistke Barkovelj I. teren 3.227 lir, žene II. terena 1.617 lir, žene III. terena 1.015 lir, žene IV. terena 863 lir, žene V. terena 3.318 lir, žene VI. terena 550 lir, skupno 10.590 lir.

Prebivastvo Valdoltre in Ankarana je darovalo za družine škedenjskih žrtev 5.572 lir. Vsoto so izročili mesnemu odboru SIAU za Koper.

Delavci sanatorija za kostne bolezni v Valdoltri so v isti namen darovali 19.500 lir prostovoljnih prispevkov.

PROCES PROTI UREDNIKU „PRIMORSKE BORBE" TOV. DUŠANU FORTIČU

Priče potrjujejo v bistvu izjave tov. Fortiča

Predvčerajšnjem in včeraj so bile zaslišane številne priče, ki so v svojih pričevanjih potrdile v bistvu izjave tov. Dušana Fortiča in njegovo opisovanje, kako je prebil čas po svojem prihodu v Trst, in v zvezi s tem, nekatere podrobnosti, zlasti pa, kako je prebil 22. februar. Obramba je predložila obilo dokaznega materiala, ki je potrdil izjave tov. Fortiča in prič.

Javni tožilec je spraševal priče na dolgo in široko o vseh mogočih podrobnostih. Svoja vprašanja je postavljal naglo in zahteval tudi hiter odgovor. Toda priče se v pričevanju resnice niso zmedle. Nekatera vprašanja javnega tožilca o raznih podrobnostih so izzvala med občinstvom mrmranje.

Podrobneje bomo o zaslišavanju prič poročali zaradi pomanjkanja prostora v jutrišnji številki.

Razprava se danes nadaljuje.

Pogreb 20 partizanov v komenskem okraju

V nedeljo bo v komenskem okraju pogreb 20 padlih borcev, in sicer v sledečih vaseh: Gorjansko, Ivanjigrad, Brestovica, Kostanjevica, Temnica, Brje, Preserje in Vrh Vipavski. Ob tej priliki bodo pripeljali tudi trupli enega tovariša iz Koprive in enega iz Nabrežine.

Slov. narodno gledališče za Trst in Primorje

bo uprizorilo na svojem gostovanju sledeča dela:

Pri Sv. Ivanu v Trstu v dvorani «S. Skamperle» v soboto 13. t. m. ob 20.30 uri komedijo v treh dejanjih «Pesem s ceste». Predprodaja vstopnic kot po navadi.

V Boljuncu v prosvetnem društvo v nedeljo 14. t. m. dramo v treh dejanjih «Raztrganci», in sicer dve predstavi: ob 17.30 uri za okoličane, ob 20.30 uri za domačine. Predprodaja vstopnic pri tovarišu učitelju Kaplju.

Pevskim zborom

Ponovno vas prosimo, da takoj javite Prosvetni zvezi v Trstu, ulica Carducci 6, ali se boste udeležili proslave 1. maja v Trstu. V prijavi navedite kraj, ime društva, število pevcev in pevk ter priimek in ime pevovodje. Doslej je javljenih 2.026 pevcev in pevk. Naštudirajte temeljito določene pesmi, obenem pa ponovite tudi lanske. Ne odlašajte in lotite se resno dela!

Občni zbor zadruge vojnih oškodovancev

Redni občni zbor Zadruge vojnih oškodovancev, zadr. z o. j. v Trstu, se bo vršil v četrtek 11. aprila 1946. ob 9. uri. Dnevni red: 1) otvoritev; 2) imenovanje overovateljev zapisnika; 3) branje zapisnika ustanovnega občnega zbora; 4) poročilo uprave; 5) poročilo nadzorstva; 6) razrešnica uprave in nadzorstva; 7) predlogi in sklepi; 8) volitev nadzorstva; 9) volitev nove uprave; 10) razno.

Mladina za trajen mir

V svetovnem mladinskem tednu je mladina tekmovala pri delu za utrjevanje miru

Mladinci in mladinke Slov. Primorja in Trsta so na najsvečanejši način proslavili Svetovni mladinski teden. Kakor v pričetku, so tudi ob zaključku tedna zagoreli po gorah širom naše dežele ogromni kresovi. Povsod, v večjih središčih in tudi v najbolj oddaljenih malih hribovskih vasicah se je mladina navdušeno podala na delo, je požrtvovalno in vzorno izvršila vse naloge, je skratka udarniško opravila svojo dolžnost napram skupnosti. Povsod je bila navdušenost. Zavihrale so zastave z rdečimi zvezdami, zadonele so pesmi, odmevali so vzkliki. Svetovni mladinski teden je bil pravi praznik za našo mladino, ki je že v osvobodilni borbi pokazala svoje velike sposobnosti, svojo borbenost, svojo neizmerno ljubezen do domovine, dela in miru.

«Naprej za trajen mir» je bilo geslo, ki je v tem tednu prevevalo našo mladino. Mladinci in mladinke, ki so se že v najhujših časih naše zgodovine tako junaško borili s tem geslom, so to pot ponovno pokazali, da si bolj kot vse drugo želé trajnega miru, da si želé priključitve k Jugoslaviji in bratskega sožitja med vsemi narodnostmi tega czemlja. S tem geslom je naša mladina sprejela medavezniško razmejitveno komisijo, ki se je ravno tedaj mudila na ozemlju Julijske krajine. V duhu tega gesla so mladinci in mladinke skupno s pionirji razglasili udarniške dneve, okinčali z zelenjem nešteto vasi, postavili na desetine in desetine slavolokov in manifestirali dan za dnem po mestih, trgih in vaseh medzavezniški razmejitveni komisiji svojo odločno voljo po združitvi z Jugoslavijo.

Lahko rečemo, da je ni vasice, iz katere mladinci in mladinke ne bi odposlali velikim zaveznikom, komisiji in drugim predstavnikom vsaj nekaj resolucij z zahtevo, da se priznajo našemu ljudstvu pravice do priključitve Titovi Jugoslaviji. Tudi mladina iz najbolj oddaljenih vasic je odposlala zaveznikom oblastem cone A Julijske krajine nešteto protestnih resolucij, s katerimi obsoja ravnanje proti ljudstvu, proti mladini, ki je v boju proti fašistom dela pod geslom «Naprej za trajen mir — hočemo k Jugoslaviji» toliko žrtev, izgubila imetje, pretrpela nečloveške muke. Prav zato, ker se po hudih letih fašizma in po štirih letih osvobodilnega boja ta želja dela Primorcev še ni izpolnila, si je mladina postavila spontano za svojo prvo in najvažnejšo nalogo v tem tednu pokazati medavezniški komisiji, kaj in kam hoče, pokazati, da ima pogoje za trajen mir in za bratsko sožitje med Slovani in Italijani edinole v Titovi Jugoslaviji.

Čeprav je bilo skoro vse delo usmerjeno v pospešitev in izpopolnitev priprav za sprejem medavezniške komisije, je mladina v teku Svetovnega mladinskega tedna izvršila še obilo drugega dela. V tem tednu se je vršila akcija v prid vojnim sirotam. Mladinci in mladinke so se navdušeno odzvali temu klicu in zbrali nad 100.000 lir. Poleg tega so pokrenili tudi široko zasnovano akcijo za pomoč stavkujočim delavcem naših industrijskih centrov in zbrali precejšno količino hrane in denarnih prispevkov. Mladinke pa so prav lepo okrasile grobove naših padlih partizanskih junakov.

Da bi družinam padlih borcev čim bolj pomagala pri obdelavi zemlje, je mladina samoiniciativno organizirala delovne čete, ki bodo vse leto sodelovale pri poljskih delih. Pri tem so mladinci in mladinke napravili na stotine in stotine udarniških ur prostovoljnega dela.

Mladina Primorja in Trsta je v dan Svetovnega mladinskega tedna posvetila tudi slovansko italijanskemu bratstvu. V ta namen so po povsod vršila velika zborovanja, na katerih so slovenski in italijanski mladinci govorili o dosečenih uspehih na tem tako važnem področju, določili smernice za delo, utrjevanje bratstva, za nadaljevanje poti, ki vodi do priključitve k Jugoslaviji. Po tej poti so pričeli najprej hoditi junaški slovenski partizani in italijanski garibaldinci.

Veliko bi se dalo pisati o tem tednu. Na vsakem koraku moremo ugotoviti, da je mladina v tem tednu vzorno izvršila svoje naloge, da so tako slovenski kakor italijanski antifašistični mladinci in mladinke pokrajine odločno in navdušeno kakor morda še nikdar, postavili pred medavezniško razmejitveno komisijo svojo upravičeno zahtevo po bratskem in skupnem življenju v ljudski republiki Jugoslaviji.

Za Dijaško Matico

Prosvetno društvo «Vodnik» v Doline je darovalo čisti dobiček prireditve dne 3. t. m., ki znaša 3.740 lir, v prid Dijaške Matice.

Člani prosvetnega društva «Drago Bojan» iz Gabrovice - Proseka so v isti namen darovali 350 lir.

Dobra srca

Družina Sosič - Opčine - daruje 1000 lir za sir. pad. partizanov v Opčin.

V počastitev spomina Ante Babiča daruje dr. Zarko Simonič 200 lir za «Našega dijaka», — v počastitev istega daruje družina Simonič 100 lir za tiskovni sklad.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Pogreb Ante Babič-Šimeta v Babičih pri Umagu

Preteklo nedeljo so v Babičih pri Umagu pokopali padlega borca tov. Anta Babiča - Šimeta, ki so ga v soboto zvečer pripeljali iz Račje vasi. Tu je meseca maja 1944. junaško padel v borbi s fašisti. Padli borec je streljal na sovražnika tako dolgo, dokler ga niso popolnoma obkolili. Zadnjo svinčenko je porabil zase, da ga sovražniki niso zajeli živega. Ante Babič je bil rojen v Trstu, kjer je študiral skupno s tovariši Pincom Tomažičem, Dragom Stoko, Zorko Perello, Vojko Smuc in Dani Tomažič-Vukova, ki so vsi padli v borbi proti fašizmu. Oče in mati padlega tovariša pa sta umrla v koncentracijskem taborišču v Nemčiji. K zadnjemu počitku je priljubljenega rojaka spremljala velika množica ljudi. Sprevod je ob igranju žalnih koračnic krenil iz Babičev v Lovrečice. Ob odprtem grobu se je v imenu oblastnega odbora poslovil zastopnik tov. Tonič Krajcar, v imenu PNOO in Pokrajinskega izvršnega odbora SIAU tov. Tončič, v imenu tovarišev s procesa se je pokojnega in drugih padlih omladincev spomnil tov. Kosovel, v imenu istrske mladine je spregovorila tov. Olga Radin, v imenu vojske je spregovoril tov. Dušan Spadijer, v imenu prebivalstva pa sta se poslovila tov. Gorjan in tov. Kozlovič. Nato je vod Jugoslovanske vojske izstrelil častno salvo.

Bilje

Vaški pionirji ljubijo in spoštujejo, kakor vsi ostali primorski pionirji, velikega voditelja, maršala Tita. Zato so med drugim na griču nad vasjo napravili iz kamenja velik napis «Tito». S tem so hoteli medavezniški razmejitveni komisiji povedati, da so v času borbe tudi oni prispevali k zavezniški stvari in da hočejo pripadati novi Titovi Jugoslaviji.

Ročinj

Dne 7. t. m. je bil v Ročinju pogreb padlega borca Strgarja Jožefa. Tovariš Strgar je padel v borbi na Trnovem in bil tam tudi začasno pokopan. Na zadnji poti je priljubljenega tovariša spremljala velika množica. Mladinci in mladinke ter tudi starejši so nosili vence in cvetje. Krsto z zemeljskimi ostanki so nosili bivši partizanski borci. Ob odprtem grobu se je v imenu prebivalstva poslovila od padlega borca članica Okrajnega odbora SIAU.

Prosvetno društvo v Skednju - dijakom

Prosvetno društvo v Skednju je kot prvo društvo pristopilo k «Dijaški Matici» kot ustanovni član. Ker je «Dijaška Matica» olajšala pristop ustanovnim članom s tem, da je omogočila obročno vplačevanje ustanovnine v razdobju šestih mesecev, smo prepričani, da bodo škedenjskemu zgledu sledila vsa močnejša prosvetna društva.

Dijaški naraščaj je porok našega bodočega kulturnega razvoja.

Zahvala ZPP za okraj Nabrežina

Z.P.P. okraj Nabrežina, se zahvaljuje v imenu družine padlega borca tov. *Petelina Adolfa* iz Mavhinj za slovesno izvedbo pogrebnih svečanosti: okrajnemu soc. skrbstu v Nabrežini, mladini iz Vojskega in AFZ iz Otlice za poklonitev vencev, tovarišem JA, domačemu in šempolajskemu pevskemu zboru, tov. Slavec za poslovilni govor ter vsemu domačemu in okoliškemu ljudstvu.

Slava padlim za svobodo!

TRST

Enotni sindikati

Enotni sindikat stavbenikov. — Nocoj ob 18. uri naj se v ulici Imbriani št. 5, I., soba št. 7, zglase vsi zaupniki, tovarniški odbori in referenti.

Enotni sindikat kovinarjev. Danes ob 17.15 uri naj se v ulici Imbriani št. 5, zglase vsi vodje obrtí, tehnični vodje in vodje delavnic CRDA zaradi obvestil.

Jutri 12. t. m. ob 18. uri se bo sestala posvetovalna komisija kovinarskih nameščencev.

Kulturni krožek „M. Kraljič"

Jutri 12. t. m. bo ob osmih zvečer pevski koncert. Sodelovali bodo sopran Tesei Bianca in Dose Blanca, tenor Botteghelli Rajmund, bariton Miniussi Ivan. Pianistinja profesorica Botteghelli Petri Elda.

Kulturni krožek „Sv. Sobota"

Danes ob 19. uri, v soboto ob 21. uri, in v nedeljo ob 19.30, bo kot navadno v dvorani ex Subletta zabavni večer. Igral bo Rabusinov orkester.

Predavanje prof. Smidichena

Nocoj ob 20.30 bo prof. Smidichen Narciso v kulturnem krožku «Redivo» predaval o epikurizmu v VII. stoletju rimske dobe.

Razdeljevanje kuriva

Trgovska, industrijska in poljedelska zbornica sporoča, da bodo pričeli danes razdeljevati kurivo na odrezek «D» nakaznice za kurivo. Cene: metrske cepanice 280 lir q, žagana drva 300 lir, žagana in razcepljena drva 320 lir q. Razdeljevanje se bo zaključilo 30. t. m.

Prehrana

«Sepral» sporoča, da bodo v vseh občinah pokrajine, vštevši Trst, pričeli razdeljevati vsem potrošnikom po 250 g margarina in 200 g kave. Vsem potrošnikom od 19 let naprej po 300 g fižola. Kavo bodo razdeljevali do 18. t. m., margarin in fižol pa do 20. t. m. Cene: margarin 70 lir kg, kava 760 lir kg in fižol 60 lir kg.

GORICA

Opozorilo delodajalcem

Okrožni urad za delo v Gorici sporoča prizadetim podjetjem, da bo le v omejeni meri ugodilo prošnjam za zaposlitev delavcev, ki bivajo izven cone A. Dovolilo bo zaposlitev le kvalificiranim delavcem v primeru, da jih ne bo na razpolago v samem področju. Proti morebitnim kršitvam te določbe se bo strogo postopalo.

Glasbena šola v Gorici

ustanavlja *mladinski in otroški pevski zbor.* Vabimo vso mladino, ki ima veselje do lepega petja od 9. do 24. leta, a ni v mutaciji (doba spreminjanja glasu med 13. in 16. letom), da se priglasi k zborovemu petju v petek 12. ali v torek 16. aprila ob 19. uri v prostorih Glasbene šole na trgu E. de Amicis št. 8. Zbora bosta dva: otroški zbor dečkov in deklic do mutacije, ter mladinski mešani zbor mladincev in mladenk po dovršeni mutaciji. Pridejo naj šolarji in dijaki, kakor tudi mladina, ki ne obiskuje več šole, ali pa je zaposlena v raznih poklicih. Zbora bosta masovna, zato pričakujemo velik odziv vse goriške mladine.

Brezposelnim delavcem

Okrožni urad za delo v Gorici vabi vse brezposelne delavce, tesarje, izvečbane za naprave ogrodja za železno-betonske zgradbe in mostove, naj se javijo takoj pri posredovalnicah za delo, kjer so vpisani kot brezposelni. Posredovalnica jih bo takoj poslala na delo v Gorico.

Razdeljevanje soli

Glavna zaloga monopolskega blaga v Gorici javlja, da je na podlagi ukaza Monopolskega urada v Trstu s 1. t. m. povišan mesečen obrok soli od 400 na 500 g. Za mesec april in maj se bo delil še dodatek 500 gr po osebi na odrezek, določen za normalni obrok. V torek 9. t. m. bodo pričeli razdeljevanje soli za mesec april in sicer 1 kg na odrezek št. 9 sedanje živilske nakaznice.

Dviganje deteljnega semena

Nekateri kmetovalci še niso dvignili deteljnega semena, ki jim ga je nakazalo kmetijsko nadzorništvo.

Ker so nakazila že zapadla, naj se oni kmetovalci, ki potrebujejo še deteljnega semena, zglase v uradih Kmetijskega nadzorništva v Gorici in Krminu, kjer dobe nakazila.

Kmetovalce opozarjamo hkrati, da se je končalo razdeljevanje nakazil za semenski fižol. Nakazila veljajo le do 13. t. m.

Zaključek sadjarskega tečaja

V navzočnosti zastopnika ZVU, predsednika področja in šolskega nadzornika, se je vršil dne 8. t. m. pri Kmetijskem nadzorništvu zaključek zimskega sadjorejskega tečaja v slovenskem in italijanskem jeziku.

FIZKULTURA

VIII. kolo tekem za pokal „PINO COVERLIZZA"

Prinašamo poročili o dveh nogometnih tekmah, ki so jih preteklo nedeljo igrali za pokal «Pino Coverlizza».

Rojanese-Rocol: 1-0. Mlada enajstorica Rojana si je priborila lepo in zasluženo zmago. Moštvo Rojana je po uravnoteženi igri v prvem polčasu prešlo v drugem polčasu v odločen napad. Dve minuti pred koncem je igrač Alessio s prostim strelom zabil gol. Gol igralca Zenni-ja pa je bil v prvem polčasu razveljavljen. Od Rojana so se najbolj odlikovali igrači Rosin, Degrassi in Alessio, od Rocola pa vratar, srednje krilo in leva zveza. Sodnik je bil dober. Zmagovito moštvo: Jerina, Brajkovič in Rosin, Zonta, Alessio in Apollonio, Zenni, Pecchiari, Furman, Degrassi in Pichel.

Nabrežina-Kavčič: 3-3. Proti pričakovanju je na prosečkem igrišču moštvo Kavčiča zaključilo lepo, čeprav neodločno tekmo z najboljšim moštvom — Nabrežino. Rdeče modri so ob tej priliki pokazali da svojo nepopolno tehnično izvežbanost izpopolnjujejo z odločnostjo in vztrajnostjo. Dasiravno so bili v prvem polčasu šibkejši so znali to popraviti, kar bodi opomin vsem igralcem, ki podcenjujejo nasprotnikove sposobnosti. Gole so zabili igrači Kobau in Cimadori v prvem polčasu v korist Nabrežine, v drugem polčasu pa Campagnolo (3) za moštvo Kavčiča in srednji napadalec za Nabrežino. Od mladega tržaškega moštva so se najbolj odlikovali igrači Campagnolo, Collovini in Siciliano.

Odobrene tekme

Nogometno vodstvo je odobrilo vse tekme, ki so jih igrali do 7. marca t. l., razen tekme Čebulec-Pisoni, o kateri bodo sklepali šele, ko bodo razpolagali s potrebnimi podatki.

Nogometno vodstvo je sprejelo pritožbo enajstorice Gaslini. Zato je odločilo, da je smatrati za zmagovalca moštvo Gaslinija z rezultatom 2-0.

RADIO

ČETRTEK, 11. APRILA

7 Glasba za dobro jutro; 7.15 poročila v slov.; 7.45 koledar; 7.55 pestra jutranja glasba; 11.30 iz opernega repertoarja; 12 glasba po vas; 12.30 predavanje v slov.; 12.45 poročila v slov.; 13.30 orkester pod vodstvom Ernesta Nicelli-ja; 14.15 pregled vesti; 17 prenos iz Vidma; 18.30 koncertna glasba; 19 pevski koncert sopranistke Husu Liliane; 19.15 slovenščina za Slovence; 19.30 oddaja odreda Jugoslovanske armade; 20 poročila v slov.; 20.30 uganke po radiu; 21 igra v italijanščini, nato lahka glasba; 22.15 zadnje vesti v slov.; 23.20 nočno zabavišče.

PETEK, 12. APRILA

Glasba za dobro jutro; 7.15 poročila v slov.; 7.55 pestra jutranja glasba; 11.30 četrt ure pesmi; 11.45 univerza po radiu; 12 operni intermezzi, 12.30 predavanje v slov.; 12.45 poročila v slov.; 13.15 reproduciranа glasba; 13.30 orkester pod vodstvom dirigenta Carla Zeme; 14.15 pregled vesti; 17 prenos iz Vidma; 17.30 operna glasba; 18 obvestila svojcem; 18.30 vesela glasba; 18.40 angleška lekcija; 19 komorni zbor pod vodstvom Ubalda Vrabca; 19.30 obvestila svojcem; 19.45 klasična glasba (plošče); 20 poročila v slov.; 20.30 pestra glasba; 20.40 predavanje o Danteju; 21 plesna glasba; 21.15 simfonični koncert; 23.10 zadnje vesti v slov.; 23.20 nočno zabavišče.

Odg. urednik DUŠAN HRESCAK

Zahvala

Globoko ganjeni od prisrčnih izrazov sočutja, ki so nam ga izkazali ob pogrebu našega nepozabnega

FRANCETA SOSIČA

se najtopleje zahvaljujemo Zvezi primorskih partizanov, pevskem in godbenemu odseku, vsem darovalcem vencev in cvetja, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so drogemu pokojniku izkazali zadnjo čast.

Opčine, 11. aprila 1946.

DRUŽINE SOSIČ, DANEU, PREGELJ

MALI OGLASI

ZAKONSKO SPALNICO s kristali, desno, prodam ugodno. Diaz 7, I. 387

Kmetovalci, mesarji

preden prodate kože jančkov jih prinesite tvrdki

OBRTNO STROJARSTVO KOŽUHOVNE

GORICA, Piazza Nicolo Tommaseo 7 (Piazzutta)

Le na ta način boste dosegli največji izkupiček

Ne zanemarjajte svojih koristi

Pogosan

Specialiteta za omehčanje kože po britju, za odpravo draženja, ki ga povzroča rezilo za britje

Zastopnik za Jugoslavijo JULY MAYER - TRST, Piazza della Borsa 9

KULTURNO PROSVETNO DELO

Bežen pregled kulturnih prireditev po deželi

V zadnjem času smo le nekajkrat objavili naš «bežen pregled kulturno prosvetnih prireditev širom Primorja». Seveda se temu pravzaprav ni nihče čudil. Ljudstvo širom naše dežele je bilo vse preveč zaposleno z različnimi deli, pripravljalo je slavoloke, delalo napise, sestavljalo resolucije, izpopolnjevalo statistike itd., itd. Poleg tega pa marsikateremu — to lahko rečemo — najbrže ni niti na misel prišlo v času, ko je bila tu medzavezniška komisija, da bi prirejal razne prireditve in se zanje pripravljal. Dogodki so sledili dogodkim in vsak Primorec jih je zasledoval z največjim zanimanjem. Zakaj — to vemo vsi.

Največ prireditev v zadnjem času je priredila mladina in to v času, ko je proslavljala Svetovni mladinski teden. Seveda so jih priredili tudi drugi, razni dramski odseki, članice ASIŽZ, itd. O vseh teh prireditvah smo tudi poročali.

Sedaj je pa medzavezniška komisija odšla. Širom Primorja so se začele zopet pripravljati za razne nove prireditve. Ob tej priliki ko to ugotavljamo, bi želeli poudariti, da nam v prihodnje poročate o vaših prireditvah precej obširno — toda kritično, tako da bomo s temi našimi pregledi prireditev širom dežele tudi pripomogli k dvigu ravni dosedanjih prireditev.

Priobčujemo nekaj poročil o prireditvah, katere imamo na razpolago.

KOLONKOVEC. *Naši pionirji so bili spet na delu. Sama nestrpnost jih je bila, da nam pokažejo svojo učenost, svojo marljivost in sposobnost. Mali pionirček je dejal po prireditvi: Mi se učimo, da se usposobimo za delo, kajti slovenska domovina in slovensko ljudstvo nas bo potrebovalo. Lepe, ganljive besede našega pionirčka. Res je, pionirčki in pionirji, vi boste potrebni za izgradnjo svobodne in srečne prihodnosti.*

Prireditev se je vršila v dvorani bivšega društva, ki so jo napolnili pionirčki, pionirji, mladinci in tudi starejši. Kot prva točka sporeda je bila: «Klen in rak» od J. Stritarja. Pionirki sta recitirali dobro; ugajala sta tudi «Strunam slovo» in «Božji volek» od J. Stritarja. Igra v dveh dejanjih «Vedež» je žela največ uspeha. Vsa družina pionirjev se je marljivo in načrtno pripravila, igranje je bilo pohvalno, bodisi v izgovorjavi bodisi v kretnjah in nastopu sploh. Posebno pa je vredna pohvale odločnost, trdna zavednost in neustrašnost. Vsi igralci so se poglobili v igro in igrali z veseljem.

Prizora: «Zanjice, koseo, mlatiši» od J. Stritarja, in «Zaplenjena puška» sta bila sprejeta navdušeno, četudi nista bila podana živo. To velja posebno za prizor «Zaplenjena puška» od F. Kosmača iz žalostne dobe, ko je tujec ropal in plenil naša slovenska domovina. Prizor je bil suhoparen in ni dosegel učinka, zato ker je bil podan mehanično. To pomanjkljivost bo lahko odpraviti, saj so besedilo naštudirali. Nastopili sta tudi 2 italijanski pionirki in recitirali na splošno zadovoljstvo.

Prireditev se je zaključila s partizansko pesmijo: «Jaz kranjski Janez», ki so jo morali na zahtevo publike ponoviti.

Sodelovali so: Ličen L., Hrovatin L., Miklavčič M., Karič L., Svab N., Polli, Bradač J. in M., Flego A., Sluga J., Sila S., Lapajne, Drašček, Krančič, Rončelj J. in V., Prodan in Sušel.

Skupina je nastopila pod vodstvom tov. Karič Zore, ki je s svojo požrtvovalnostjo pokazala ljubezen in vnemo do učenja naših malih pionirjev. Druge sodelavke so Bradač F., Suligoj P., Polli M., Komar M., Čač I. in Macarol E. Njim gre hvala za oder in vse druge priprave za to prireditev.

Pred predstavo, v odmorih in na koncu je igrala domača godba pod vodstvom Cerkvenič J. in načelnikom skupine Godina R.

Čisti dobiček prireditve je šel v prid vojnim sirotam.

BREZOVICA. *Kakor v drugih večjih vaseh v okraju, tako je tudi prebivalstvo te vasice dne 19. marca ustanovilo prosvetno društvo, kateremu je dalo ime «Tabor». Toda to ni prvo društvo v tej vasi. Leta 1883. so ustanovili «Čitalnico», ki je imela svojo knjižnico in pevski zbor. Ta dva odseka sta delovala vse do okupacije naših krajev po Italiji. Fašisti so te kulturne ustanove uničili. Naše ljudstvo je tedaj preživljalo težke čase, vendar ni klonilo in ni izgubilo zaupanja, temveč je bilo prepričano, da pride čas, ko bo moglo zopet prosto stopiti na ljudske odre in si ustanoviti svoja izobraževalna društva. In res, dočakalo ga je. Vaščani Brezovice so ustanovili prosvetno društvo, ki bo z raznimi odseki skrbelo za prireditve, za kulturno vzgojo in napredek ljudstva. Vaščani se rade volje zbirajo na sestankih in na kulturnih prireditvah.*

KOBARID. *Dne 25. marca t. l. je gostovalo v Kobaridu prosvetno društvo «Golobar» iz Bovca. Uprizorilo je veselo trodejanko «Trije vaški svetniki». Igralci, zlasti pa trije svetniki in župan, so prav dobro odigrali svoje vloge. Udeležba je bila polnoštevilna in predstava zelo zabavna. Čisti izkupiček predstave je prosvetno društvo iz Bovca odstopilo kobariškemu pr